

25.3.2026

ROMA / Hallitussihteeri Sonja Aro

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

KAA 4/2025 vp Aloite puolustushankintojen sääntelystä, Puolustusministeriön vastine

1 Tausta ja aloitteen sisältö

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt puolustusministeriötä (PLM) antamaan vastineen puolustushankintojen sääntelyä koskevasta kansalaisaloitteesta annetuista asiantuntijalausunnoista. Aloitteen tavoitteena on, että Suomen tehdessä puolustustarvikehankintoja arvioitaisiin hankintojen ulko- ja turvallisuuspoliittisia ulottuvuuksia, erityisesti hankintamaan toimintaa suhteessa ihmisoikeus-oikeussopimuksiin ja kansainväliseen humanitaariseen oikeuteen.

2 Asiantuntijalausunnoissa esiin nousseet näkökohdat

Osa lausunnoista esittää, että vientivalvonnan tyyppinen, ihmisoikeus- ja humanitaarisoikeusperustainen harkinta tulisi ulottaa puolustustarvikehankintojen tuontiin ja että ulkoministeriölle tulisi määrittää pysyvä rooli arvioinnissa. Puolustusvoimat ja PIA ry korostavat, että nykyinen, direktiivipohjainen järjestelmä on toimiva ja että lisäsääntely lisäisi hallinnollista taakkaa, hidastaisi suorituskkyjen hankintaprosessia ja siten käyttöönottoa ja voisi heikentää kustannustehokkuutta sekä yhteishankintojen mahdollisuuksia EU:ssa. Ulkoasianvaliokunta (UaVL) ei pidä lausunnossaan perusteltuna verrokimaista poikkeavaa lisäsääntelyä eikä sellaisia ratkaisuja, jotka viivästyttäisivät kriittisten suorituskkyjen käyttöönottoa.

Kansainvälisen asekauppasopimuksen (SopS 33/2014, ATT) tuontia koskevat määräykset eivät edellytä vientivalvonnan kaltaisen lupamenettelyn ulottamista tuontiin. Ulkoministeriön asiantuntijalausunnon ja UaVL:n mukaan tuonti ja vienti ovat kansainvälisessä oikeudessa eri tavoin säänneltyjä, eikä vientimallin mekaaninen siirto tuontiin ole perusteltua.

3 Puolustusministeriön lausunto

PLM katsoo, että voimassa oleva, EU-direktiiviin perustuva hankintalainsäädäntö sekä SEUT 346 artiklan suojaama kansallisen turvallisuuden poikkeus tarjoavat riittävät oikeudelliset puitteet turvallisuus- ja ulkopoliittikan kannalta keskeisten näkökohtien huomioon ottamiselle tapauskohtaisesti ja riskiperusteisesti. PLM:n tiedossa ei ole, että vastaavaa, aloitteessa hahmoteltua lainsäädäntöä olisi Suomen verrokkimaissa.

Aloitteessa ehdotettu uusi velvoite lisäisi hallinnollista käsittelyä, pidentäisi valmistelu- ja päätöksentekoaikoja sekä voisi kaventaa kilpailua ja toimittajapohjaa. Tällainen kehitys heikentäisi kustannustehokkuutta ja voisi johtaa sotilaallisesti heikompiin ratkaisuihin. Näistä riskeistä ovat lausunnoissaan maininneet sekä elinkeino- ja puolustushallinnon toimijat että UaVL.

25.3.2026

ROMA / Hallitussihteeri Sonja Aro

Puolustushankintoihin liittyvä maariski voidaan arvioida vain rajallisesti järjestelmien usein hyvin pitkän elinkaaren vuoksi. Riskien hallinnan ydin on siksi huolto-, ylläpito- ja korjauskyvyn rakentaminen Suomeen sekä kotimaisen teollisen ja teknologisen perustan vahvistaminen. Tämä vähentää riippuvuuksia yksittäisistä toimittajamaista ja mahdollistaa järjestelmien toimintakyvyn kaikissa olosuhteissa.

PLM pitää välttämättömänä, että uskottavan puolustuskyvyn edellyttämät hankinnat voidaan jatkossakin toteuttaa suorituskykyperusteisesti, ja että sotilaallinen huoltovarmuus turvataan järjestelmien koko elinkaaren ajan. Isoissa hankkeissa vaiheittainen toteutus mahdollistaa useita tarkastelupisteitä myös maariskin arvioimiseksi. PLM:n ratkaisuoikeuksien mukaiset hankinnat käsitellään säännönmukaisesti puolustushallinnon kaupallisessa johtoryhmässä.

4 Johtopäätökset

Aloitteen edellyttämälle lainsäädäntömuutokselle ei ole tarvetta kansainvälisoikeudellisista, toiminnallisista eikä vertailuoikeudellisista syistä. Yhtenäinen EU-direktiivipohjainen sääntely tukee Suomen etua, ja siitä poikkeava lisäsääntely lisäisi hallinnollista taakkaa, kaventaisi toimittajapohjaa ja vaarantaisi kustannustehokkuutta sekä suorituskykyjen oikea-aikaista käyttöönottoa.

Nykyinen järjestelmä mahdollistaa tapauskohtaisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen huomioinnin ilman uutta, vientivalvontaa vastaavaa tuontimenettelyä. Riskienhallinnan painopiste tulee säilyttää huoltovarmuuden, kotimaisen ylläpitokyvyn ja elinkaarisen toimivuuden varmistamisessa sekä sopimusperusteisten riippuvuuksien hallinnassa.